

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/37/2009

AKCEPTACJA STOSOWANIA ZAPŁODNIENIA *IN VITRO*

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2009

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

- ❑ Zdecydowana większość Polaków (77%) akceptuje stosowanie zapłodnienia *in vitro* w przypadku małżeństw niemogących mieć dzieci. Ponad połowa (53%) uważa, że możliwość skorzystania z zapłodnienia pozaustrojowego powinni mieć także kobieta i mężczyzna żyjący w stałym związku, ale niebędący małżeństwem. Najwięcej wątpliwości budzi stosowanie metody zapłodnienia *in vitro* przez kobiety niemające męża ani stałego partnera. Połowa badanych (51%) jest temu przeciwna.

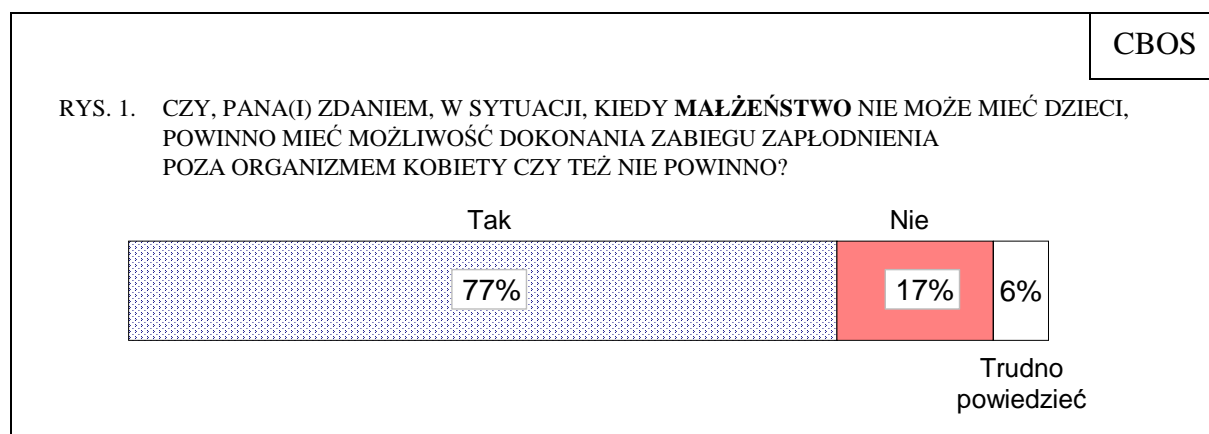
- ❑ Przeważająca grupa respondentów (52%) dopuszcza tworzenie nadliczbowych zarodków w celu zwiększenia szans na doprowadzenie do ciąży. Przeciw tworzeniu dodatkowych zarodków jest blisko co trzeci ankietowany (31%).

- ❑ W opinii społecznej zabiegi zapłodnienia pozaustrojowego powinny być przynajmniej częściowo refundowane. Więcej niż co trzecia osoba (36%) opowiada się za całkowitym zniesieniem opłat, a dwie piąte (41%) proponuje częściową odpłatność. Co siódmy respondent (14%) jest za tym, żeby koszty zabiegów w całości pokrywali sami zainteresowani.

W Polsce trwają dyskusje nad prawnym uregulowaniem przeprowadzania zabiegów zapłodnienia pozaustrojowego. Przygotowany przez zespół Jarosława Gowina projekt ustawy biomedycznej, zakładający daleko idące ograniczenia stosowania zapłodnienia *in vitro*, wzbudził duże kontrowersje. Z inicjatywy organizacji pozarządowych (głównie Federacji na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny oraz stowarzyszenia „Nasz Bocian”) powstaje konkurencyjny projekt, który zakłada bardziej liberalne rozwiązania prawne. W związku z toczącymi się sporami co do zapłodnienia *in vitro* po raz kolejny już zapytaliśmy ankietowanych o ich opinie na temat dopuszczalności przeprowadzania tego rodzaju zabiegów i odpłatności za nie¹.

AKCEPTACJA METODY ZAPŁODNIENIA POZAUSTROJOWEGO

Zdecydowana większość Polaków (77%) akceptuje stosowanie zapłodnienia *in vitro* w przypadku małżeństw niemogących mieć dzieci. Poziom poparcia dla tej metody zmienił się w zależności od przebiegu społecznych dyskusji na temat etycznej dopuszczalności jej stosowania, jednak nigdy w naszych dotychczasowych badaniach nie był niższy niż 60% (w styczniu 2008 roku).

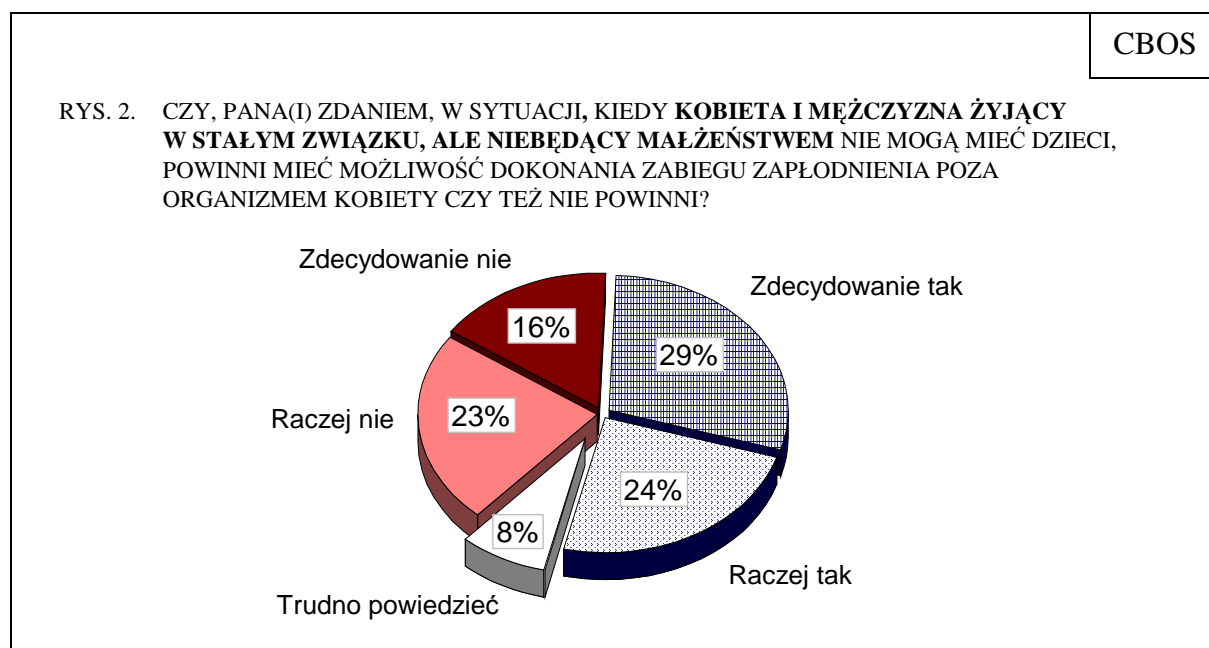

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (225) przeprowadzono w dniach 5–11 lutego 2009 roku na liczącej 1048 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

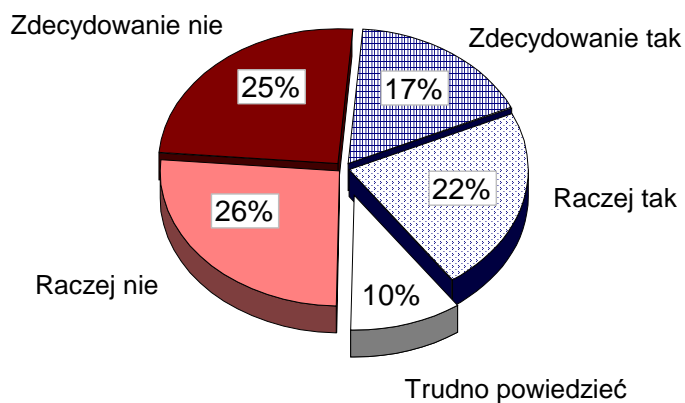
Czy, Pana(i) zdaniem, w sytuacji, kiedy małżeństwo nie może mieć dzieci, powinno mieć możliwość dokonania zabiegu zapłodnienia poza organizmem kobiety czy też nie powinno?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	1995	2003	2005	2008	2009
	w procentach				
Zdecydowanie tak	44	36	46	33	53
Raczej tak	29	28	30	27	24
Raczej nie	8	10	9	13	10
Zdecydowanie nie	8	10	6	13	7
Trudno powiedzieć	11	16	9	14	6

Ponad połowa badanych (53%) uważa, że możliwość skorzystania z zapłodnienia pozaustrojowego powinni mieć także kobieta i mężczyzna żyjący w stałym związku, ale niebędący małżeństwem. Przeciw dostępności tej metody dla par pozostających w związkach nieformalnych jest 39% ankietowanych.

Najwięcej wątpliwości budzi stosowanie metody zapłodnienia *in vitro* przez kobiety niemające męża ani stałego partnera. Co drugi respondent (51%) jest temu przeciwny. Za dość znaczny należy jednak uznać odsetek osób, które dopuszczają korzystanie z tej techniki przez kobiety niemające męża ani stałego partnera (39%).

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W SYTUACJI, KIEDY **KOBIETA NIEMAJĄCA MĘŻA ANI STAŁEGO PARTNERA** NIE MOŻE MIEĆ DZIECI, POWINNA MIEĆ MOŻLIWOŚĆ DOKONANIA ZABIEGU ZAPŁODNIENIA POZA ORGANIZMEM KOBIETY CZY TEŻ NIE POWINNA?

Na stosunek do stosowania zapłodnienia *in vitro* wpływają takie cechy społeczno-demograficzne badanych, jak: wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie i sytuacja materialna. Stosunkowo najczęściej przeprowadzanie zabiegów zapłodnienia pozaustrojowego akceptują osoby mające do 25 do 34 lat (a więc te, które z racji wieku najbardziej rozumieją potrzeby związane z posiadaniem potomstwa i zarazem najczęściej mogą być osobiście zainteresowane skorzystaniem z tej techniki), mieszkańcy największych miast oraz respondenci najlepiej wykształceni i sytuowani. Zastrzeżenia wobec metody zapłodnienia *in vitro* mają przede wszystkim badani najstarsi (powyżej 64 roku życia), mieszkańcy wsi, osoby o niskim statusie społeczno-ekonomicznym. Niezależnie od tych różnicowań, także w grupach najczęściej nieaprobujących stosowania zapłodnienia *in vitro* przeważa przekonanie, że powinno być ono dostępne dla małżeństw.

Czynnikiem w największym stopniu określającym stosunek do tej metody radzenia sobie z bezpłodnością jest przywiązanie do zasad moralnych katolicyzmu i, przede wszystkim, religijność rozumiana jako częstość uczestniczenia w praktykach religijnych. Osoby uznające zasady etyki katolickiej za najlepsze i wystarczające źródło moralności częściej niż inne sprzeciwiają się stosowaniu zapłodnienia *in vitro*. Niemniej jednak także wśród nich przeważa akceptacja korzystania z tej techniki przez nieplodne małżeństwa (55%). Stosunkowo najczęściej zastrzeżenia wobec wykonywania zapłodnienia *in vitro* mają badani uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu – za dopuszczalnością

stosowania tej metody przez małżeństwa niemogące mieć dzieci opowiada się 44% z nich, a 43% jest przeciw.

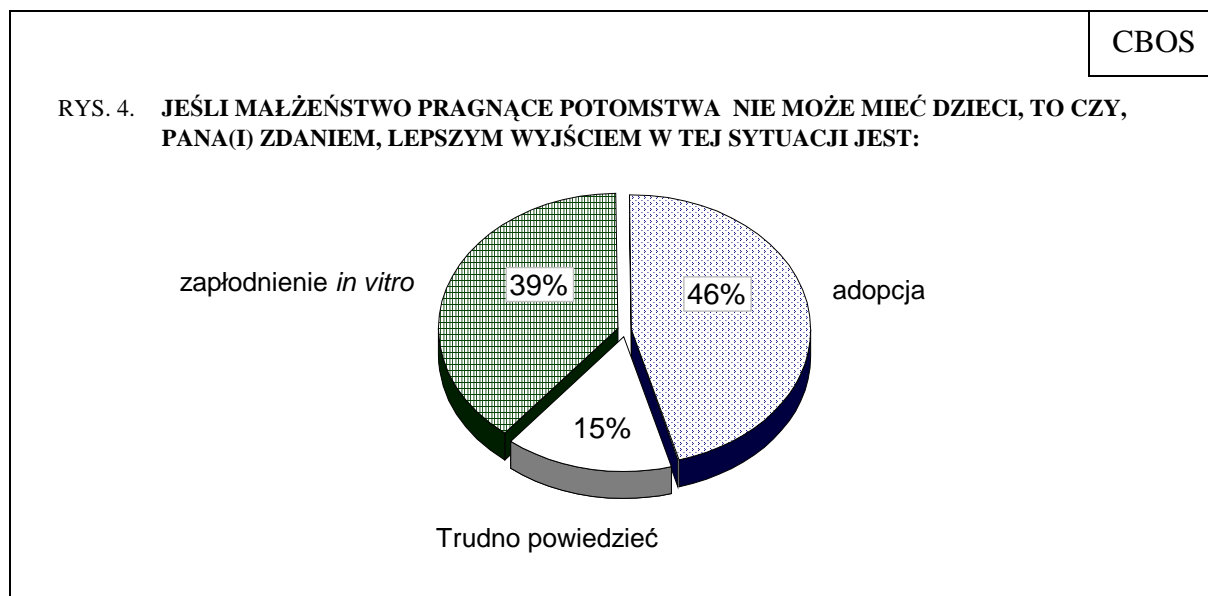
Dezaprobata korzystania z zapłodnienia *in vitro* przez niepłodne małżeństwa (a więc całkowite odrzucenie tej metody) idzie w parze z potępieniem innych zachowań piętnowanych w etyce katolickiej, choć dość powszechnie akceptowanych społecznie, takich jak: stosowanie środków antykoncepcyjnych (V Cramera = 0,35), współżycie seksualne przed ślubem (V Cramera = 0,31), a także, choć tu zależność jest słabsza, rozwód (V Cramera = 0,24). Osoby sprzeciwiające się zapłodnieniu *in vitro* (w przypadku niepłodnych małżeństw) szczególnie często za niedopuszczalne uznają też przerywanie ciąży (V Cramera = 0,21). Należy jednak mieć na względzie to, że aborcja – w odróżnieniu od stosowania zapłodnienia pozaustrojowego – należy do zachowań spotykających się z dezaprobatą większości polskiego społeczeństwa. Potępia ją także większość osób opowiadających się za dopuszczalnością korzystania z techniki zapłodnienia *in vitro* przez niepłodne małżeństwa. Chociaż zatem charakter zastrzeżeń wysuwanych przez Kościół katolicki zarówno wobec przerywania ciąży, jak i zapłodnienia *in vitro* (zdarzało się, że było ono wprost porównywane do aborcji), jest po części ten sam, są to zachowania zdecydowanie odmiennie wartościowane społecznie.

Światopoglądowy spór o wykorzystywanie techniki zapłodnienia *in vitro* znajduje odzwierciedlenie w sferze polityki. Opinie na temat dopuszczalności stosowania tej metody wiążą się więc do pewnego stopnia z orientacją polityczną i preferencjami partyjnymi badanych. Zapłodnienie *in vitro* częściej akceptują osoby identyfikujące się z lewicą niż deklarujące poglądy prawicowe. W elektoratach partyjnych za dopuszczalne najczęściej uznają je zwolennicy PO i SLD. Stosowanie zapłodnienia *in vitro* zdecydowanie najwięcej wątpliwości budzi w elektoracie PiS, choć także wśród zwolenników tego ugrupowania przeważa pogląd, że technika ta powinna być dostępna dla małżeństw niemogących mieć dzieci.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty partyjne	Czy, Pana(i) zdaniem, w sytuacji, kiedy małżeństwo nie może mieć dzieci, powinno mieć możliwość dokonania zabiegu zapłodnienia poza organizmem kobiety czy też nie powinno?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	88	10	2
SLD	84	11	5
PSL	70	15	15
PiS	60	39	2

Przeciwnicy zapłodnienia *in vitro* uważają, że dobrym rozwiązaniem dla małżeństw niemogących mieć własnego potomstwa jest adopcja. Społeczne opinie w kwestii, czy lepszym wyborem dla niepłodnych małżeństw jest zapłodnienie *in vitro* czy też adopcja, są podzielone. Nieco więcej osób przychyliła się jednak do przekonania, że lepszym rozwiązaniem jest w tej sytuacji adoptowanie dziecka.

Adopcję stosunkowo najczęściej preferują respondenci najmłodszy i najstarszy, mieszkańcy wsi, osoby gorzej wykształcone i sytuowane. Ku zapłodnieniu *in vitro* skłaniają się zaś przede wszystkim badani dobrze wykształceni i sytuowani.

Adopcję jako metodę zaradzenia bezpłodności szczególnie często wybierają osoby najbardziej religijne – uczestniczące w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (59%) oraz badani deklarujący przywiązanie do zasad moralnych katolicyzmu (62%).

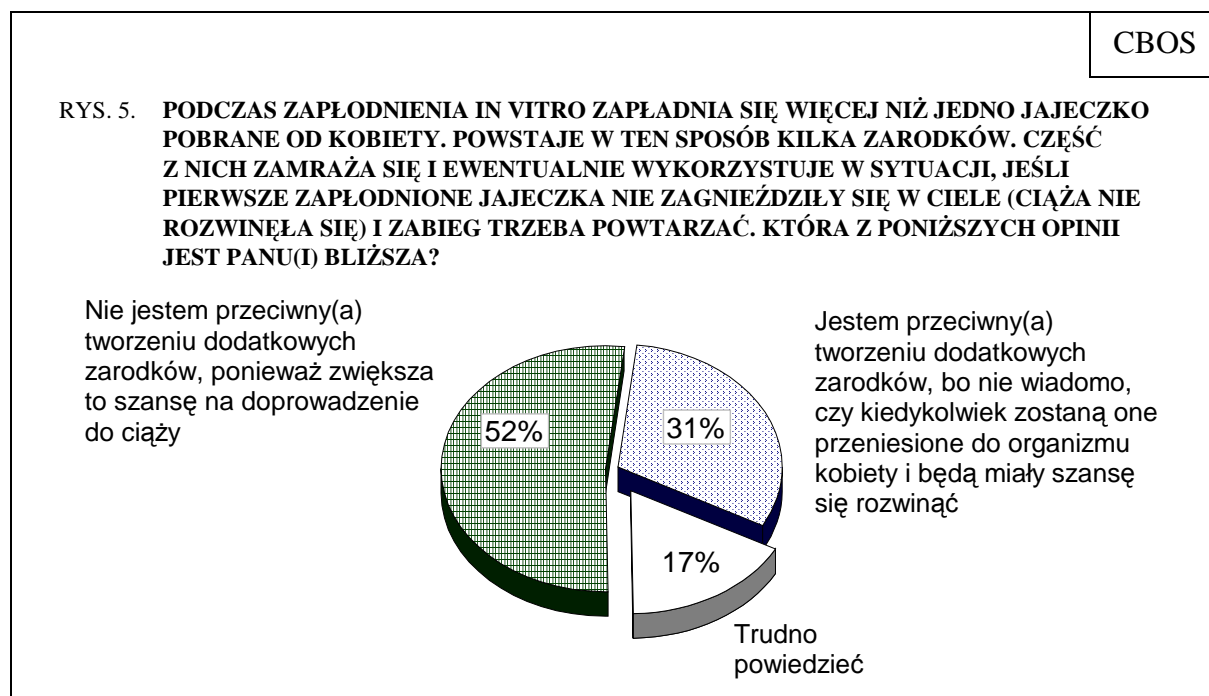
Warto podkreślić, że osoby uznające adopcję za lepsze rozwiązanie problemu bezpłodności niż zapłodnienie *in vitro* nie są generalnie przeciwnie tej metodzie. Większość z nich (60%) uważa, że małżeństwa mające problem z poczęciem dziecka powinny mieć możliwość skorzystania z niej.

PROBLEM NADLICZBOWYCH ZARODKÓW

Największe kontrowersje budzi kwestia tworzenia nadliczbowych zarodków podczas stosowania metody zapłodnienia pozaustrojowego. Za zapładnianiem większej ilości jajeczek

pobrane z organizmu kobiety niż potrzeba do jednokrotnego wykorzystania przemawiają względy praktyczne, decydujące w znacznym stopniu o efektywności i kosztach tej metody, przeciw – zastrzeżenia etyczne wyrażane przez zwolenników zasady świętości życia, a dotyczące niszczenia nieużytych i „przeterminowanych” zarodków.

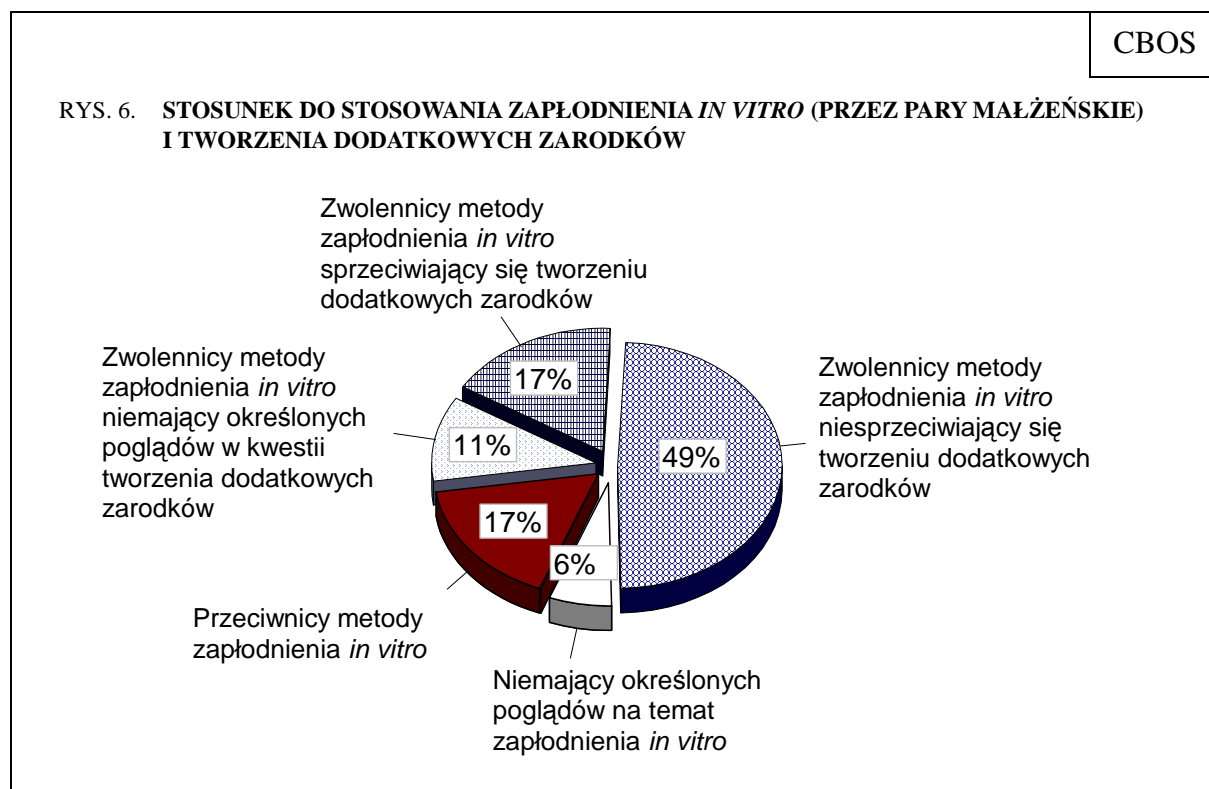
W społeczeństwie przeważa w tej kwestii podejście utilitarne. Ponad połowa Polaków (52%) skłania się do przekonania, że ważniejsza jest skuteczność tej techniki niż to, czy wszystkie zarodki zostaną w przyszłości przeniesione do organizmu kobiety i będą miały szansę się rozwijać. Przeciw tworzeniu dodatkowych zarodków jest blisko co trzeci ankietowany (31%).

Stosunek do tworzenia nadliczbowych zarodków ściśle wiąże się z akceptacją stosowania techniki zapłodnienia *in vitro*. Zwolennicy korzystania z tej metody przez bezpłodne małżeństwa w większości (64%) dopuszczają tworzenie dodatkowych zarodków. Nieco więcej niż co piąta osoba akceptująca zapłodnienie *in vitro* (22%) jest jednak temu przeciwna.

Jeśli uwzględnić stosunek badanych do korzystania z metody zapłodnienia pozaustrojowego (w przypadku małżeństw), a zarazem do problemu nadliczbowych zarodków, to okazuje się, że niemal połowę społeczeństwa (49%) stanowią osoby akceptujące zapłodnienie *in vitro* i niemające nic przeciwko tworzeniu dodatkowych zarodków w celu

zwiększenia skuteczności tej metody. Z kolei 17% Polaków dopuszcza przeprowadzanie zabiegów zapłodnienia pozaustrojowego, ale jednocześnie sprzeciwia się powstawaniu nadliczbowych zarodków. Tyle samo osób (17%) jest w ogóle przeciwnych wykorzystywaniu techniki zapłodnienia *in vitro*.

Utylitarne podejście do kwestii tworzenia nadliczbowych zarodków przeważa niemal we wszystkich kategoriach społeczno-demograficznych. Przekonanie, że skuteczność metody zapłodnienia *in vitro* jest ważniejsza niż stworzenie możliwości rozwoju wszystkim zarodkom, najczęściej wyrażają te grupy, w których akceptacja korzystania z tej techniki jest największa – respondenci w wieku od 25 do 34 lat, mieszkańcy dużych miast oraz osoby najlepiej wykształcone i sytuowane.

Zasadnicze znaczenie dla opinii w tej kwestii ma formacja światopoglądowa badanych. Los zarodków powstałych w wyniku zapłodnienia *in vitro* leży na sercu przede wszystkim osobom najbardziej religijnym – uczestniczącym w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu oraz identyfikującym się z nauką etyczną Kościoła katolickiego.

Tabela 3

Jaki jest Pana(i) stosunek do zasad moralnych religii katolickiej?	Która z poniższych opinii jest Panu(i) bliższa?		
	Jestem przeciwny(a) tworzeniu dodatkowych zarodków, bo nie wiadomo, czy kiedykolwiek zostaną one przeniesione do organizmu kobiety i będą miały szansę się rozwinąć	Nie jestem przeciwny(a) tworzeniu dodatkowych zarodków, ponieważ zwiększa to szansę na doprowadzenie do ciąży	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zasady moralne katolicyzmu są najlepszą i wystarczającą moralnością	51	28	21
Wszystkie zasady katolicyzmu są słuszne, ale wobec skomplikowania życia trzeba je uzupełniać jakimiś innymi zasadami	31	50	19
Większość zasad moralnych katolicyzmu jest słuszna, lecz nie ze wszystkim się zgadzam, a ponadto te, które są słuszne, na pewno nie wystarczają człowiekowi	22	67	11
Moralność religijna jest mi obca, ale niektóre zasady moralne katolicyzmu uważam za słuszne	10	73	17
Zasady moralne katolicyzmu są mi całkowicie obce	28	62	10

Wpływ orientacji światopoglądowej na opinie w tej kwestii pociąga za sobą ich zróżnicowanie ze względu na orientację polityczną badanych. Tworzenie dodatkowych zarodków w celu zwiększenia skuteczności metody zapłodnienia *in vitro* częściej dopuszczają osoby deklarujące lewicowe lub centrowe poglądy polityczne niż badani identyfikujący się z prawicowym systemem wartości i przekonań. W elektoratach partyjnych sprzeciw wobec powstawania nadliczbowych zarodków wyrażają przede wszystkim zwolennicy PiS.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty partyjne	Która z poniższych opinii jest Panu(i) bliższa?		
	Jestem przeciwny(a) tworzeniu dodatkowych zarodków, bo nie wiadomo, czy kiedykolwiek zostaną one przeniesione do organizmu kobiety i będą miały szansę się rozwinąć	Nie jestem przeciwny(a) tworzeniu dodatkowych zarodków, ponieważ zwiększa to szansę na doprowadzenie do ciąży	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	54	34	12
PSL	30	53	17
PO	24	66	10
SLD	17	67	16

FINANSOWANIE ZABIEGÓW ZAPŁODNIENIA *IN VITRO*

W opinii społecznej zabiegi zapłodnienia pozaustrojowego powinny być przynajmniej częściowo refundowane. Więcej niż co trzecia osoba (36%) uważa, że powinny one być bezpłatne, a dwie piąte (41%) opowiada się za częściową odpłatnością. Co siódmy respondent (14%) jest za tym, żeby koszty zabiegów w całości pokrywali sami zainteresowani. Przeciwników nawet częściowej refundacji zapłodnienia *in vitro* jest obecnie nieco więcej niż rok temu. Jeśli wziąć pod uwagę wzrost akceptacji stosowania zapłodnienia *in vitro* w ciągu ostatniego roku, to mniejsze poparcie dla postulatu przynajmniej częściowego refinansowania tego rodzaju zabiegów należy tłumaczyć związanymi z kryzysem gospodarczym obawami o stan finansów publicznych.

Tabela 5

Czy zabiegi zapłodnienia pozaustrojowego dla małżeństw, które nie mogą mieć dzieci w inny sposób, powinny być, Pana(i) zdaniem:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	2005	2008	2009
	w procentach		
– pełnopłatne	15	9	14
– częściowo płatne	35	38	41
– bezpłatne	36	39	36
Trudno powiedzieć	14	14	8

Przekonanie, że zabiegi zapłodnienia pozaustrojowego powinny być przynajmniej częściowo refundowane, zdecydowanie przeważa we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych oraz w elektoratach wszystkich ugrupowań politycznych cieszących się największym poparciem społecznym.

Tabela 6

Potencjalne elektoraty partyjne	Czy zabiegi zapłodnienia pozaustrojowego dla małżeństw, które nie mogą mieć dzieci w inny sposób, powinny być, Pana(i) zdaniem:			
	pełnopłatne	częściowo płatne	bezpłatne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	13	51	32	4
SLD	14	39	41	6
PSL	16	56	19	9
PiS	26	43	25	6

Polacy rozpatrują kwestię zapłodnienia pozaustrojowego i związanych z nim procedur przede wszystkim w kategoriach użytecznych. Niezmiennie od lat opowiadają się za dopuszczalnością stosowania techniki zapłodnienia *in vitro*. Ich zdaniem prawo do korzystania z tej metody powinny mieć przede wszystkim małżeństwa, ale nieco ponad połowa zgadza się także, aby była ona dostępna dla konkubinatów. W ocenie przeważającej części społeczeństwa skuteczność tej metody, a więc zwiększenie szans na doprowadzenie do ciąży i urodzenie dziecka, jest ważniejsza niż stworzenie możliwości rozwoju wszystkim zarodkom.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, w sytuacji, kiedy małżeństwo nie może mieć dzieci, powinno mieć możliwość dokonania zabiegu zapłodnienia poza organizmem kobiety czy też nie powinno?			Liczba osób
		Tak %	Nie %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		77	17	6	1044
Płeć	Mężczyźni	78	17	6	495
	Kobiety	77	17	6	549
Wiek	18-24 lata	84	10	6	160
	25-34	89	8	4	185
	35-44	79	18	3	148
	45-54	79	13	8	191
	55-64	77	16	6	172
	65 lat i więcej	55	35	10	186
Miejsce zamieszkania	Wieś	71	21	8	401
	Miasto do 20 tys.	82	12	7	138
	20-100 tys.	78	17	5	205
	101-500 tys.	78	15	8	162
	501 tys. i więcej mieszk.	87	12	1	139
Wykształcenie	Podstawowe	64	26	10	283
	Zasadnicze zawodowe	76	17	6	265
	Średnie	83	12	5	352
	Wyższe	89	10	1	144
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	88	11	1	88
	Średni personel, technicy	82	12	7	43
	Pracownicy adm.-biurowi	86	10	4	62
	Pracownicy usług	90	9	2	64
	Robotnicy wykwalifikowani	80	17	3	130
	Robotnicy niewykwalifik.	75	15	10	56
	Rolnicy	65	26	9	56
Pracujący na własny rach.	77	14	10	36	
Bierni zawodowo	Renciści	75	15	10	84
	Emeryci	60	30	10	201
	Uczniowie i studenci	82	13	5	112
	Bezrobotni	87	9	4	63
	Gospodynie domowe i inni	82	10	7	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	86	12	3	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	89	8	3	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	83	12	4	225
	prywatnym gosp. rolnym	66	21	13	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	73	20	7	249
	501-750	77	16	7	176
	751-1000	75	20	5	191
	1001-1500	77	18	6	152
	Powyżej 1500 zł	89	9	2	121
Ocena własnych war. mater.	Złe	71	23	6	193
	Średnie	74	19	7	470
	Dobre	84	11	5	381
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	44	43	13	48
	Raz w tygodniu	69	24	8	507
	1-2 razy w miesiącu	87	9	4	193
	Kilka razy w roku	91	6	3	205
	W ogóle nie uczestniczy	90	5	5	92
Poglądy polityczne	Lewica	88	8	4	126
	Centrum	80	14	5	347
	Prawica	71	24	5	345
	Trudno powiedzieć	76	14	10	226

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, w sytuacji, kiedy kobieta i mężczyzna żyjący w stałym związku, ale niebędący małżeństwem nie mogą mieć dzieci, powinni mieć możliwość dokonania zabiegu zapłodnienia poza organizmem kobiety czy też nie powinni?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		53	39	8	1044
Płeć	Mężczyźni	53	39	8	495
	Kobiety	54	39	8	549
Wiek	18-24 lata	54	38	7	160
	25-34	64	30	6	185
	35-44	58	36	5	148
	45-54	56	35	9	191
	55-64	58	34	8	172
	65 lat i więcej	30	58	12	186
Miejsce zamieszkania	Wieś	43	45	12	401
	Miasto do 20 tys.	63	28	8	138
	20-100 tys.	49	46	5	205
	101-500 tys.	62	32	7	162
	501 tys. i więcej mieszk.	71	28	1	139
Wykształcenie	Podstawowe	40	47	13	282
	Zasadnicze zawodowe	49	42	9	265
	Średnie	60	34	6	352
	Wyższe	72	27	2	145
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	73	26	1	88
	Średni personel, technicy	60	35	5	43
	Pracownicy adm.-biurowi	60	39	1	62
	Pracownicy usług	68	25	7	64
	Robotnicy wykwalifikowani	56	35	9	130
	Robotnicy niewykwalifik.	53	39	8	56
	Rolnicy	39	51	11	56
	Pracujący na własny rach.	60	25	15	36
Bierni zawodowo	Renciści	50	37	13	83
	Emeryci	37	52	11	202
	Uczniowie i studenci	54	40	6	112
	Bezrobotni	64	27	9	63
	Gospodynie domowe i inni	46	47	7	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	67	31	2	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	72	24	4	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	61	30	8	225
	prywatnym gosp. rolnym	48	41	12	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	49	42	9	248
	501-750	47	45	9	176
	751-1000	51	44	5	191
	1001-1500	54	39	7	153
	Powyżej 1500 zł	74	23	3	121
Ocena własnych war. mater.	Złe	50	43	7	192
	Średnie	47	43	10	472
	Dobre	62	32	6	381
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	66	10	49
	Raz w tygodniu	41	49	10	507
	1-2 razy w miesiącu	59	34	6	193
	Kilka razy w roku	76	19	5	205
	W ogóle nie uczestniczy	71	23	6	91
Poglądy polityczne	Lewica	61	32	7	126
	Centrum	58	35	8	347
	Prawica	49	44	7	346
	Trudno powiedzieć	48	40	12	225

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, w sytuacji, kiedy kobieta niemająca męża ani stałego partnera nie może mieć dzieci, powinna mieć możliwość dokonania zabiegu zapłodnienia poza organizmem kobiety czy też nie powinna?			Liczba osób
		Tak %	Nie %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		39	51	10	1044
Płeć	Mężczyźni	39	51	10	495
	Kobiety	39	52	9	549
Wiek	18-24 lata	35	55	10	160
	25-34	45	44	10	185
	35-44	43	52	5	148
	45-54	40	51	10	191
	55-64	44	45	11	172
	65 lat i więcej	27	62	11	186
Miejsce zamieszkania	Wieś	33	55	12	401
	Miasto do 20 tys.	43	45	11	138
	20-100 tys.	35	58	7	205
	101-500 tys.	41	47	12	162
	501 tys. i więcej mieszk.	54	42	4	139
Wykształcenie	Podstawowe	30	56	14	282
	Zasadnicze zawodowe	37	52	11	265
	Średnie	44	50	6	352
	Wyższe	46	46	8	145
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	50	45	5	88
	Średni personel, technicy	36	55	9	43
	Pracownicy adm.-biurowi	39	56	5	62
	Pracownicy usług	54	39	7	64
	Robotnicy wykwalifikowani	39	48	13	130
	Robotnicy niewykwalifik.	42	46	12	56
	Rolnicy	41	54	4	56
Pracujący na własny rach.	39	48	13	36	
Bierni zawodowo	Renciści	37	49	14	83
	Emeryci	33	57	10	202
	Uczniowie i studenci	34	58	9	112
	Bezrobotni	34	56	10	63
	Gospodynie domowe i inni	40	50	10	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	45	48	6	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	49	45	6	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	42	46	11	225
	prywatnym gosp. rolnym	45	49	6	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	35	56	10	248
	501-750	32	58	10	176
	751-1000	37	54	8	191
	1001-1500	40	53	7	153
	Powyżej 1500 zł	54	40	5	121
Ocena własnych war. mater.	Złe	38	54	9	192
	Średnie	35	53	12	472
	Dobre	44	48	8	381
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	69	6	49
	Raz w tygodniu	29	60	11	507
	1-2 razy w miesiącu	42	47	11	193
	Kilka razy w roku	54	37	8	205
	W ogóle nie uczestniczy	57	36	7	91
Poglądy polityczne	Lewica	51	44	6	126
	Centrum	42	51	7	347
	Prawica	36	56	9	346
	Trudno powiedzieć	32	51	18	225

Tabela 4

		Jeśli małżeństwo pragnące potomstwa nie może mieć dzieci, to czy, Pana(i) zdaniem, lepszym wyjściem w tej sytuacji jest:			Liczba osób
		adopcja %	zapłodnienie <i>in vitro</i> %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		46	39	15	1046
Płeć	Mężczyźni	46	38	17	495
	Kobiety	46	40	14	551
Wiek	18-24 lata	62	28	10	160
	25-34	43	45	13	185
	35-44	40	44	16	148
	45-54	34	41	25	191
	55-64	46	42	12	173
	65 lat i więcej	51	34	15	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	36	12	404
	Miasto do 20 tys.	49	32	19	138
	20-100 tys.	44	39	17	205
	101-500 tys. 501 tys. i więcej mieszk.	30 45	45 46	25 9	162 139
Wykształcenie	Podstawowe	57	29	14	284
	Zasadnicze zawodowe	44	41	15	265
	Średnie	43	42	15	352
	Wyższe	33	46	21	144
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	32	44	24	87
	Średni personel, technicy	45	39	15	43
	Pracownicy adm.-biurowi	33	50	17	62
	Pracownicy usług	27	58	15	64
	Robotnicy wykwalifikowani	54	33	13	130
	Robotnicy niewykwalifik.	46	35	19	56
	Rolnicy Pracujący na własny rach.	38 38	48 43	14 18	56 36
Bierni zawodowo	Renciści	40	37	22	85
	Emeryci	53	35	12	203
	Uczniowie i studenci	61	28	11	112
	Bezrobotni	56	32	12	63
	Gospodynie domowe i inni	36	48	16	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	34	47	19	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	34	47	19	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	46	39	15	225
	prywatnym gosp. rolnym	39	44	17	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	50	36	14	249
	501-750	51	37	12	176
	751-1000	51	36	13	191
	1001-1500	42	42	16	153
	Powyżej 1500 zł	30	48	21	121
Ocena własnych war. mater.	Złe	52	32	16	193
	Średnie	46	40	14	473
	Dobre	42	41	17	381
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	59	22	19	50
	Raz w tygodniu	51	37	12	508
	1-2 razy w miesiącu	40	42	19	192
	Kilka razy w roku	35	46	18	205
	W ogóle nie uczestniczy	43	39	18	92
Poglądy polityczne	Lewica	36	46	18	126
	Centrum	44	41	15	346
	Prawica	51	36	13	347
	Trudno powiedzieć	45	37	18	227

Tabela 5

		Podczas zapłodnienia <i>in vitro</i> zapładnia się więcej niż jedno jajeczko pobrane od kobiety. Powstaje w ten sposób kilka zarodków. Część z nich zamraza się i ewentualnie wykorzystuje w sytuacji, jeśli pierwsze zapłodnione jajeczka nie zagnieździły się w ciele (ciąża nie rozwinęła się) i zabieg trzeba powtarzać. Która z poniższych opinii jest Panu(i) bliższa?			Liczba osób
		Jestem przeciwny(a) tworzeniu dodatkowych zarodków, bo nie wiadomo, czy kiedykolwiek zostaną one przeniesione do organizmu kobiety i będą miały szansę się rozwinąć	Nie jestem przeciwny(a) tworzeniu dodatkowych zarodków, ponieważ zwiększa to szansę na doprowadzenie do ciąży	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		31	52	17	1041
Płeć	Mężczyźni	29	52	19	492
	Kobiety	32	52	16	549
Wiek	18-24 lata	29	59	12	160
	25-34	23	65	12	184
	35-44	31	57	12	148
	45-54	30	54	16	190
	55-64	30	46	24	172
	65 lat i więcej	41	32	27	186
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	44	20	400
	Miasto do 20 tys.	29	56	15	138
	20-100 tys.	27	54	19	204
	101-500 tys.	26	60	14	161
	501 tys. i więcej mieszk.	28	60	12	139
Wykształcenie	Podstawowe	36	37	27	281
	Zasadnicze zawodowe	32	54	14	265
	Średnie	28	58	15	352
	Wyższe	25	63	12	144
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	59	16	88
	Średni personel, technicy	18	68	14	43
	Pracownicy adm.-biurowi	28	57	14	60
	Pracownicy usług	27	65	8	64
	Robotnicy wykwalifikowani	28	61	11	130
	Robotnicy niewykwalifik.	40	42	17	56
	Rolnicy	39	48	13	56
Pracujący na własny rach.	21	67	12	36	
Bierni zawodowo	Renciści	22	46	32	84
	Emeryci	37	34	29	200
	Uczniowie i studenci	33	55	12	112
	Bezrobotni	28	58	14	63
	Gospodynie domowe i inni	42	48	10	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28	59	13	138
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	21	65	14	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	24	64	12	225
	prywatnym gosp. rolnym	39	46	15	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	32	49	19	249
	501-750	36	49	15	176
	751-1000	32	50	18	188
	1001-1500	31	55	14	153
	Powyżej 1500 zł	18	68	14	121
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	46	19	192
	Średnie	33	46	21	469
	Dobre	26	62	12	381
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	30	20	47
	Raz w tygodniu	38	44	18	506
	1-2 razy w miesiącu	31	51	18	193
	Kilka razy w roku	17	70	13	204
	W ogóle nie uczestniczy	14	68	18	92
Poglądy polityczne	Lewica	20	66	14	126
	Centrum	28	60	13	347
	Prawica	40	44	16	344
	Trudno powiedzieć	27	45	28	224

Tabela 6

		Czy zabiegi zapłodnienia pozaustrojowego dla małżeństw, które nie mogą mieć dzieci w inny sposób, powinny być, Pana(i) zdaniem:				Liczba osób
		pełnopłatne	częściowo płatne	bezpłatne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		14	41	36	8	1040
Płeć	Mężczyźni	14	40	37	9	492
	Kobiety	15	43	35	8	549
Wiek	18-24 lata	17	49	29	6	160
	25-34	12	42	41	4	184
	35-44	12	44	40	3	148
	45-54	10	40	38	12	190
	55-64	14	46	33	7	172
	65 lat i więcej	20	29	34	18	185
Miejsce zamieszkania	Wieś	15	36	38	11	401
	Miasto do 20 tys.	12	43	38	8	136
	20-100 tys.	14	42	36	7	203
	101-500 tys.	13	44	33	10	162
	501 tys. i więcej mieszk.	17	50	31	2	139
Wykształcenie	Podstawowe	17	34	36	13	280
	Zasadnicze zawodowe	13	40	39	8	265
	Średnie	13	44	37	6	350
	Wyższe	15	52	27	5	144
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	49	31	4	87
	Średni personel, technicy	8	52	31	9	43
	Pracownicy adm.-biurowi	6	55	33	6	61
	Pracownicy usług	12	47	39	2	64
	Robotnicy wykwalifikowani	11	36	45	8	128
	Robotnicy niewykwalifik.	14	33	43	10	56
	Rolnicy	17	43	33	7	56
	Pracujący na własny rach.	24	49	27		36
Bierni zawodowo	Renciści	6	38	39	17	84
	Emeryci	19	36	30	14	201
	Uczniowie i studenci	19	49	28	4	112
	Bezrobotni	16	32	47	5	63
	Gospodynie domowe i inni	9	35	49	7	49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	11	46	36	7	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	9	48	39	5	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	13	44	38	5	224
	prywatnym gosp. rolnym	13	44	33	10	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	41	33	11	249
	501-750	15	40	36	9	176
	751-1000	10	41	42	7	189
	1001-1500	16	40	37	7	153
	Powyżej 1500 zł	10	47	38	5	121
Ocena własnych war. mater.	Złe	17	29	42	12	191
	Średnie	14	43	34	10	470
	Dobre	13	46	36	5	379
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	28	26	27	19	48
	Raz w tygodniu	16	41	34	9	507
	1-2 razy w miesiącu	11	46	37	6	190
	Kilka razy w roku	13	42	41	5	203
	W ogóle nie uczestniczy	7	42	40	10	92
Poglądy polityczne	Lewica	11	47	39	3	126
	Centrum	13	48	34	5	343
	Prawica	19	40	33	8	345
	Trudno powiedzieć	12	31	41	16	226